

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

معاونت آموزش ابتدایی

شماره: ۲۰۰/۱۸۰

تاریخ:

۱۳۹۹/۳/۲۶

پیوست: دارد

باسمه تعالی

اداره کل آموزش و پرورش استان...

با سلام و احترام

پیرو بخشنامه ۱۱۶ به تاریخ ۱۳۹۹/۲/۳ ضمن تشکر از تداوم فعالیت های آموزشی و پرورشی دوره پیش دبستانی در شرایط سخت کرونایی؛ به پیوست چارچوب برنامه و شیوه نامه برگزاری دوره آمادگی در مناطق دوزبانه شهری، روستایی و عشایری (فعالیت ۸-۷ برنامه های مصوب ابلاغی) جهت اجرا ارسال می گردد.

باتوجه به اهمیت موضوع و شرایط موجود؛ لازم است کلاس های کوتاه مدت پیش دبستانی (آمادگی) برای بازماندگان از دوره یک ساله به ویژه در مناطق دوزبانه تشکیل و متناسب با مقتضیات استان و شرایط کرونایی، اقدام لازم برای تداوم آموزش و یادگیری در دوره پیش دبستانی صورت پذیرد. حسب ضرورت برگزاری کلاس های پیش دبستانی دولتی با مشارکت مردم نیز بلامانع است.

برگزاری کلاس های حضوری با رعایت پروتکل های بهداشتی و حفظ فاصله اجتماعی؛ و یا آموزش نیمه حضوری و غیر حضوری از طریق فضای مجازی با استفاده از ظرفیت صدا و سیمای استانی، شبکه های اجتماعی به ویژه شبکه دانش آموزی شاد؛ ارتباط با والدین و اعضای خانواده جهت آموزش در خانه، آموزش انفرادی و... مورد تاکید است. مقتضی است؛ ترتیبی اتخاذ فرمایید اطلاع رسانی لازم به مناطق صورت پذیرد تا در مهلت مقرر متناسب با شرایط و شیوه نامه پیوست؛ تدابیر لازم اندیشیده و با برنامه ریزی دقیق کلاس های آمادگی مناطق دوزبانه طی تابستان ۹۹ برگزار گردد. ثبت نام نوآموزان جذب شده در سامانه سناد ضروری است.

~~رضوان حکیم زاده
معاون آموزش ابتدایی~~

وزارت آموزش و پرورش

معاونت آموزش ابتدایی

الف) راهنمای کلاس های آمادگی در مناطق دوزبانه تابستان ۱۳۹۹

مقدمه:

ایران، کشوری چند زبانه است که در آن جمع کثیری از کودکان هنگام ورود به مدرسه به زبان هایی غیر از فارسی تکلم می کنند و از آغاز ورود به نظام آموزشی طبق قانون با زبان آموزش ارتباط برقرار کرده و آن را یاد می گیرند. بدیهی است بدون تسلط نسبی به زبان فارسی؛ آمادگی روانی جهت دریافت، پردازش و به یادسپاری وجود نخواهد داشت. به منظور تقویت توانش زبانی کودکان در مناطق دوزبانه؛ از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۲ برنامه آمادگی دوزبانه طی ۱۲۰ ساعت قبل از شروع سال تحصیلی توسط معلمان مجرب پایه اول دبستان و از سال ۱۳۹۴ این کلاس ها به صورت یکساله برگزار شده است و بازماندگان از دوره یک ساله؛ در کلاس های فشرده تابستان حضور یافته اند. گذراندن این دوره فشرده، عامل موثری در کاهش تکرار پایه و افت تحصیلی دانش آموزان به ویژه در پایه اول دبستان است.

در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ و شرایط غیرقابل پیش بینی کرونا؛ تعطیلی مدارس، برگزاری کلاس ها در فضای مجازی، ارسال بسته های یادگیری برای کودکان و... باعث شد برخی از اهداف مهم مربوط به زبان آموزی و آمادگی نوآموزان برای ورود به پایه اول دبستان، محقق نشود. حسب تحلیل شرایط و آمایش منطقه ای؛ «برنامه آمادگی نوآموزان مناطق دوزبانه» برای کلیه نوآموزان علاوه بر استفاده از منابع موجود به روال گذشته؛ با استفاده از محتوای الکترونیک موجود و تولید محتوای جدید؛ در دو بخش آمادگی مناطق دوزبانه طبق برنامه مصوب سال ۹۸ و پیش دبستانی دولتی با مشارکت مردم؛ برگزار می شود.

رویکرد برنامه :

رویکرد اصلی برنامه **ایجاد و تقویت توانش زبانی و ارتباطی به زبان آموزش** است. بر این اساس لازم است به زبان و یادگیری آن به عنوان یک کل و فرآیندی فعال و خلاق نگریسته می شود.

یادگیری زبان به معنای دریافت، تولید و یادگیری مجموعه ای از قواعدذهنی زبان است. با استفاده صحیح از روش های آموزش و ایجاد موقعیت های یادگیری متنوع و جذاب؛ نوآموزان دوره پیش دبستانی در مناطق دو/ چندزبانه؛ زبان فارسی را یاد می گیرند؛ بر زبان فارسی به عنوان زبان آموزش مسلط می شوند؛ با زبان فارسی ارتباط برقرار کرده و آن را دوست خواهند داشت؛ درک و احترام به زبان مادری به طی مشتاقانه فرایند یادگیری به زبان آموزش کمک موثری خواهد کرد.

در دوره پیش دبستان مهارت های شنیداری و گفتاری زبان آموزی مورد تاکید است. درک شنیداری از اهمیت بیشتری برخوردار است، زیرا عامل افزایش خزانه لغات کودکان و تولید پیام های زبانی است. استفاده از فایل های صوتی کوتاه و جذاب با کلمات ساده قابل فهم و ترجیحاً مشترک با زبان مادری به تسهیل و تسریع فرایند یادگیری منتج خواهد شد.

بکار
بر

ایجاد فرصت بیان احساسات، عواطف و پیام‌ها به صورت کلامی با استفاده از زبان فارسی به تسلط نوآموزان به زبان فارسی کمک می‌کند. مربیان و والدین می‌توانند با ایجاد شرایط مناسب در فضای مجازی، نقش هم‌صحبت و تسهیل‌کننده فرایند یادگیری را برای کودکان ایفا کنند.

رویکرد برنامه درسی دوره پیش دبستان حسب مصوبه ۷۷۰ شورای عالی آموزش و پرورش؛ «تلفیقی» است. تلفیق حوزه‌های یادگیری و محتوای مصوب دوره پیش دبستان در فعالیت‌های آموزشی و پرورشی باید به صورت یکپارچه و منسجم ارائه شود. در برنامه درسی زبان آموزی در مناطق دوزبانه دوره پیش دبستان؛ محور اصلی فعالیت‌ها؛ مهارت‌های گوش دادن، گفتن؛ و آمادگی برای خواندن و نوشتن به زبان فارسی با احترام به زبان مادری است. در طراحی فعالیت‌ها لازم است کلیه محتوا از جمله قصه، بازی، نمایش خلاق، آزمایش، هنر، کاردستی، نقاشی و... مورد توجه قرار گیرد و به گونه‌ای در هم تنیده و جذاب ارائه شود که فرصت خلق، دست‌ورزی و پرسشگری را فراهم کند.

نحوه اجرا:

دوره آمادگی به منظور ایجاد فرصت عادلانه آموزشی برای کودکان دارای زبان یا گویش غیرفارسی به ویژه در مناطق لازم‌التوجه و دارای محرومیت آموزشی، روستاها، عشایر و حاشیه شهرها با اعتبارات دولتی (ستادی و استانی) برگزار می‌شود. برگزاری کلاس‌های پیش دبستانی دولتی با مشارکت مردم ویژه نوآموزان بازمانده از دوره یک‌ساله؛ حسب آمایش منطقه‌ای و رعایت پروتکل‌های بهداشتی با توجه به شیوع کرونا؛ توصیه می‌شود. افزایش گرایش و توانایی ارتباط نوآموزان دوره پیش دبستانی به زبان فارسی به عنوان زبان آموزش برنامه درسی و مولفه مهم وحدت و هویت ملی و انسداد مبادی بی‌سوادی؛ عامل مهم کاهش افت تحصیلی و نرخ مردودی در دوران تحصیل به ویژه پایه اول دبستان است. تعمیم دوره پیش دبستان در تابستان ۱۳۹۹ و اجرای آمادگی مناطق دوزبانه حسب هدفگذاری برنامه‌های مصوب سال ۱۳۹۸؛ به میزان حداقل ۱۲۰ ساعت برای کودکانی که سال تحصیلی جدید در کلاس اول دبستان ثبت نام خواهند کرد و دوره پیش دبستانی را نگذرانده‌اند؛ با فرایندهای تربیتی زیر اجرا می‌شود:

- انطباق فعالیت‌ها و روشها با راهنمای تفصیلی برنامه و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و راهنمای برنامه زبان آموزی کودکان مناطق دوزبانه مصوبه ۷۷۰ شورای عالی آموزش و پرورش و ابلاغیه ۱۳۷۹/۸/۱۰۳۷۹ مورخ ۱۳۸۷/۸/۵
- توجه، احترام و پذیرش بی‌قید و شرط زبان مادری کودک به منظور تثبیت و ارتقاء هویت و فرهنگ ملی
- تقویت مهارت و تسلط در درک و کاربرد زبان مادری به عنوان مقوم یادگیری زبان فارسی
- ایجاد و افزایش نگرش مثبت کودکان به زبان فارسی
- رشد مهارت ارتباطی به زبان آموزش با بهره‌مندی موثر از تسلط کودک بر زبان مادری
- تلفیق زبان و محتوا و تأکید بر مهارت‌های فرازبانی
- توجه به فرآیند زبان آموزی با شروع از زبان شنیداری به زبان گفتاری، و آمادگی خوانداری و نوشتاری
- توجه بیشتر بر درک معنای واژگان و مفاهیم؛ نسبت به تولید واژگان
- توجه به پیش‌نیازهای خواندن و نوشتن و تقطیع کلمات
- افزایش خزان لغات نوآموزان با تأکید بر مفاهیم و واژه‌های پر بسامد کلاس اول دبستان

دولر

عبرگر

- بهره مندی موثر از شعر، قصه، بازی؛ و... و فعالیت های جذاب و متنوع آشنا و قابل فهم برای کودک
- افزایش تدریجی و مستمر استفاده از زبان فارسی در طول دوره نسبت به روزهای آغازین

ارزشیابی از نوآموزان هدف دوره:

- فعالیت محور، غیر مستقیم و براساس اهداف زبان آموزی (مصوبه ۷۷۰ شورای عالی آموزش و پرورش)
- تدریجی و طی مشاهده رفتار زبانی و انجام کارهای عملی به طور شفاهی در فرایند اجرایی دوره
- توجه مستمر به همه حواس و فرایندهای شناختی کودک
- ارزیابی نوآموزان بر اساس درک زبان (اسامی، کلمات، عبارات، جملات و ...) بیش از تولید آن
- ارزیابی میزان علاقه و توانش زبان فارسی، ضعف ها و کاستی ها به منظور بهبود کیفیت یاددهی - یادگیری
- توجه به ویژگی های فردی کودک و مقایسه پیشرفت رفتار زبانی هر کودک با خودش

مربیان واجد شرایط دوره:

- ۱- تسلط / آشنایی مربی با گویش محلی و زبان مادری نوآموزان
- ۲- تسلط مربی به زبان فارسی و کاربرد صحیح واژگان و عبارات

بهره مندی از افراد زیر در اجرای این دوره با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛ امکان پذیر بوده و در اولویت است:

- آموزگاران و مربیان دارای حداقل مدرک تحصیلی لیسانس مرتبط با آموزش و پرورش پیش دبستانی یا مربی کودک دارای سابقه پیش دبستانی
- آموزگاران پایه اول همان مدرسه یا منطقه در صورت گذراندن دوره های آموزشی مربوط
- سایر نیروهای رسمی علاقه مند با مدرک تحصیلی مرتبط در صورت گذراندن دوره های آموزشی مربوط

ارزیابی دوره:

بر اساس دستورالعمل و نمون برگ های ارزیابی دفتر آموزش پیش دبستان در سطوح مدرسه، منطقه، استان و ستاد

نکات قابل توجه:

با توجه به شیوع ویروس کرونا ضمن تاکید بر رعایت حداکثری پروتکل های بهداشتی مصوب؛ اجرای دوره به شیوه های حضوری، نیمه حضوری و غیر حضوری با استفاده از کلیه ظرفیت های ملی، استانی و منطقه ای به منظور برخورداری هرچه بیشتر نوآموزان دوره پیش دبستانی از فرصت عادلانه آموزشی، با تمهیدات بومی و اقلیمی مناسب و استفاده از ظرفیت صدا و سیمای استانی، شبکه شاد و... مورد انتظار است.

با توجه به شرایط خاص موجود، برگزاری کلاس های آمادگی علاوه بر موارد فوق برای سایر نوآموزان بازمانده از دوره پیش دبستانی به شیوه دولتی با مشارکت مردم؛ در تابستان ۹۹ بلامانع است.

۳ از

۶۶۶

ب) راهنمای معلمان و مربیان آمادگی در مناطق دوزبانه تابستان ۱۳۹۹

اهداف برنامه زبان آموزی در مناطق دو زبانه :

اهداف کلی:

- ✓ ایجاد فرصت عادلانه آموزشی برای نوآموزان پیش دبستانی دارای زبان یا گویش غیرفارسی به ویژه در مناطق لازم التوجه و دارای محرومیت آموزشی، روستاها، عشایر، حاشیه شهرها
- ✓ افزایش گرایش و توانایی ارتباط کودکان به زبان فارسی به عنوان زبان آموزش برنامه درسی و مولفه مهم وحدت و هویت ملی
- ✓ انسداد مبادی بی سواد، کاهش افت تحصیلی و نرخ مردودی در دوران تحصیل به ویژه پایه اول دبستان از طریق تعمیم دوره پیش دبستانی در تابستان ۱۳۹۹

اهداف جزئی:

الف) کسب توانش زبانی و ارتباطی به زبان فارسی

۱. گوش دادن

- شناسایی نام اشیا و پدیده های موجود در محیط
- درک درست کلمه ها، جمله ها و گفتمان های ساده
- درک محور اصلی گفته ها
- پیروی از دستورالعمل های ساده
- درک و فهم پیامهای کلامی ساده
- درک آهنگ و لحن کلا

۲. سخن گفتن

- به کارگیری واژه ها و جمله های پر کاربرد با الگوی دستوری مناسب
- توصیف و روایت ساده درباره ی دیده ها و شنیده ها
- طرح پرسشهای ساده و پاسخگویی به این نوع پرسشها
- به کارگیری کارکردها و نقش های پر کاربرد زبان
- به کارگیری درست افعال، ضمائر، صفات و قیود.

۳. آمادگی برای خواندن و نوشتن به زبان فارسی

- تصویر خوانی به زبان فارسی
- صحیح به دست گرفتن مداد
- وصل کردن خط چین ها و نقطه ها
- ترسیم خطوط (افقی، عمودی، گردی، سه گوش و چهار گوش)

۴ از
۶ برگ

ب) ارتقاء نگرش مثبت به زبان فارسی

- علاقمندی نسبت به استفاده از واژه ها و عبارات زبان فارسی
- علاقه مندی به شرکت در گفت و گوها به زبان فارسی
- گرایش مثبت نسبت به برقراری ارتباط عاطفی با شنونده

اصول ناظر بر برنامه زبان آموزی در مناطق دوزبانه:

اصول حاکم بر محتوا:

- ۱- در تهیه محتوا از زبان فارسی استفاده شود. زبان در موقعیت واقعی و در ارتباط با زندگی روز مره و در محیط واقعی زندگی آموزش داده شود.
- ۲- واژه ها و ساختارها در هر درس مبتنی بر معیارهای آموزشی باشد. واژه های جدید در هر فعالیت محدود باشد (از ۳ تا ۶ واژه) از پرداختن به مفاهیم انتزاعی و نا آشنا به ویژه در شروع آموزش خودداری شود. واژه ها و ساخت های فعالیت های پیشین در فعالیت های جدید (نمایش، قصه بازی، مکالمه، شعر، کار دستی و...) تکرار شود.
- ۳- در آغاز آموزش افعال کنشی در متن ها و فعالیت ها محور و تکیه گاه آموزش باشند. افعال کنشی مانند خوردن، راه رفتن، دیدن، پریدن، بستن و... به کار گرفته شود. این افعال قابل نمایش و قابل اجرا هستند و تثبیت آنها در ذهن راحت تر است.
- ۴- فعالیت های آموزشی جذاب متناسب با درک و علایق و نیازهای نوآموزان دوره پیش دبستانی باشد. محتوای فعالیت ها از دنیای کودکان گرفته شده و متناسب با محیط زندگی، علایق، نیازها و تفاوت های فردی و اجتماعی کودکان، متنوع، کوتاه، محرک حواس و ذهن، از ساده به پیچیده و در قالب فعالیت های جذاب و یک مجموعه مرتبط با یکدیگر باشد (بازی، داستان و فعالیت های هنری).
- ۵- محتوای فعالیت های آموزشی بر اساس دانش زبانی کودک تهیه و تدوین شود. به زبان مادری کودک احترام گذاشته شود؛ زیرا زبان و فرهنگ زبان مادری پایه خوبی برای آموزش سایر زبان ها است.
- ۶- محتوای آموزشی، مهارت محور و فعالیت محور بوده و از همه رسانه ها و امکانات استفاده شود.

اصول حاکم بر روش های یادگیری - یاددهی:

اصول حاکم بر شیوه های یاددهی - یادگیری شامل باید ها و نبایدهای آموزشی؛ لازم است متناسب با شرایط و امکانات و تفاوت های فردی نوآموزان توسط معلمان و مربیان رعایت شود:

- ۱- روش های فعال، ایفای نقش، بحث و گفت و گو و بازی های آموزشی، محمل خوبی برای آموزش هستند. برای ایجاد توانش زبانی و ارتباطی، درک مفاهیم عینی در حوزه های مختلف یادگیری می توان در گروه های کوچک بستر بحث و گفت و گو، بازی و ایفای نقش را فراهم کرد؛ به گونه ای که بازی های آموزشی جنبه رقابتی و برنده - بازنده نداشته باشد.

ک از

ع بر

۲- تکیه اصلی در آغاز آموزش، بر مهارت گوش دادن و توجه به دوره سکوت است. توجه به دوره سکوت به عنوان پدیده رایج در فرایند زبان آموزی؛ تا زمانی که کودک احساس نیاز و آمادگی برای سخن گفتن با زبان غیر مادری را پیدا نکرده موجب می شود؛ وقتی فرد سخن گفتن را آغاز می کند؛ تعداد خطاها در گفتار کمتر باشد و اعتماد به نفس بیشتری داشته باشد.

۳- فرایند یادگیری زبان پیش از تولید؛ با شنیدن گفتار معنادار و ارائه پاسخ های غیر زبانی معنادار آغاز می شود. با زبان آموزان ارتباط موثر و مداوم برقرار کنید؛ با استفاده از لحن صدا، تکرار و تلفظ صحیح کلمات، مفاهیم زبانی را انتقال دهید؛ ولی انتظار تولید زبانی را به سرعت دریافت زبانی نداشته باشید.

۴- آموزش زبان دوم برای کودکان؛ تابع دستور زبان بزرگسالان نیست. کودکان بدون آموزش ساختار و دستور زبان به خوبی زبان مادری را فرا گرفته و تکلم می کنند. با توجه به شناخت و تجربه کودک، لازم است زبان آموزش نیز به طور غیر مستقیم؛ در فرایند فعالیت های پویا با برنامه آموزشی متقن ارائه شود.

۵- فرایند برنامه های زبان آموزی دوسویه، فعال، بانشاط، پرتحرک، امن ولذت بخش باشد. با نقش هدایتی مربی؛ لازم است کودکان در فضای امن؛ درباره خواسته ها و علایق شان صحبت کنند. به آنان فرصت خلق، بیان احساس و شرکت در فعالیت ها و نقد و تجزیه و تحلیل داده شود و از پرسش های مداوم، مداخله آموزشی بیش از حد و تصحیح گفتار کودکان پرهیز گردد.

۶
ش برگ

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

معاونت آموزش ابتدایی

پیوست : دارد

۱۳۹۹/۳/۲۶

تاریخ :

شماره : ۲۰۰/۱۸۰

باسمه تعالی

اداره کل آموزش و پرورش استان...

با سلام و احترام

پیرو بخشنامه ۱۱۶ به تاریخ ۱۳۹۹/۲/۳ ضمن تشکر از تداوم فعالیت های آموزشی و پرورشی دوره پیش دبستانی در شرایط سخت کرونایی؛ به پیوست چارچوب برنامه و شیوه نامه برگزاری دوره آمادگی در مناطق دوزبانه شهری، روستایی و عشایری (فعالیت ۸-۷ برنامه های مصوب ابلاغی) جهت اجرا ارسال می گردد.

باتوجه به اهمیت موضوع و شرایط موجود؛ لازم است کلاس های کوتاه مدت پیش دبستانی (آمادگی) برای بازماندگان از دوره یک ساله به ویژه در مناطق دوزبانه تشکیل و متناسب با مقتضیات استان و شرایط کرونایی، اقدام لازم برای تداوم آموزش و یادگیری در دوره پیش دبستانی صورت پذیرد. حسب ضرورت برگزاری کلاس های پیش دبستانی دولتی با مشارکت مردم نیز بلامانع است.

برگزاری کلاس های حضوری با رعایت پروتکل های بهداشتی و حفظ فاصله اجتماعی؛ و یا آموزش نیمه حضوری و غیر حضوری از طریق فضای مجازی با استفاده از ظرفیت صدا و سیما، استانی، شبکه های اجتماعی به ویژه شبکه دانش آموزی شاد؛ ارتباط با والدین و اعضای خانواده جهت آموزش در خانه، آموزش انفرادی و... مورد تاکید است. مقتضی است؛ ترتیبی اتخاذ فرمایید اطلاع رسانی لازم به مناطق صورت پذیرد تا در مهلت مقرر متناسب با شرایط و شیوه نامه پیوست؛ تدابیر لازم اندیشیده و با برنامه ریزی دقیق کلاس های آمادگی مناطق دوزبانه طی تابستان ۹۹ برگزار گردد. ثبت نام نوآموزان جذب شده در سامانه سناد ضروری است.

~~رضوان حکیم زاده
معاون آموزش ابتدایی~~